

KORTE MEDEDELINGEN

MILIEUGROEP VOEREN

Tien jaar geleden (1978) begonnen als een kleine actieve werkgroep is de Milieugroep Voeren uitgegroeid tot een volwaardige vereniging met meer dan 60 sympathisanten, die uit Voeren niet meer is weg te denken.

Al tien jaar is de Milieugroep Voeren bezig met het landschap en de natuur. Een groep Voerenaars die Voeren een prachtige streek vinden en het nog lang zo willen houden. Ze willen dat doen op een vriendelijke en opbouwende manier, in onderling overleg en met de steun van zo veel mogelijk andere Voerenaars die er net zo over denken als zij.

Enkele activiteiten van de Milieugroep Voeren: wilgen knotten, jonge hoogstamfruitbomen verkopen en planten, in het voorjaar padden overzetten, sluisstorten opruimen, veedrinkpoelen (als voortplantingswater voor kikkers, padden en salamanders) restaureren, natuurwandelingen, voordrachten.

Ook in het voorjaar van 1989 verzorgt de Milieugroep Voeren weer een aantal dia-lezingen, waarvan de volgende reeds zijn gehouden:

1) zaterdag 28 januari: "De Voer, levensader van onze streek" door Ton Wanders en Rik Palmans;

2) zaterdag 25 februari: "Het Mergellandschap terug in Voeren" door Henk Hillegers.

Nog op het programma staan:

3) zaterdag 18 maart: "Kontainerparken, een milieuvriendelijke afvalverwerking" door een spreker van de Openbare Vlaamse Afval Maatschappij;

4) zaterdag 22 april: "De Sint-Pietersberg" door Bart Graatsma.

Deze voordrachten vinden plaats in het Paviljoen (Veltmanshuis) te Sint-Martensvoeren en beginnen steeds om 20.00 uur.

Voor nadere informatie of aanmelding als lid kunt U terecht bij het secretariaat, gevestigd bij:

Lieve Ramaekers-Vos

Dorpsstraat 3i

3792 Sint-Martensvoeren

tel. 041-810647 (België)

GEOLOGISCHE EXCURSIES

In 1989 worden op 13 zaterdagen geologische excursies georganiseerd naar de groeve van de N.V. Eerste Nederlandse Cement Industrie (ENCI) aan de St.-Pietersberg bij Maastricht. De leiding van de excursies berust bij

de Afdeling Limburg van de Nederlandse Geologische Vereniging in samenwerking met het Distriktskantoor van de Rijks Geologische Dienst te Heerlen en de N.V. ENCI te Maastricht.

Ook leden van het Natuurhistorisch Genootschap kunnen aan deze excursies deelnemen.

Deelname is mogelijk na aanmelding door middel van een aanmeldingsformulier dat verkrijgbaar is bij de volgende adressen:

Secretariaat N.G.V. Afd. Limburg, Molenberg 10, 6191 KM Beek, tel. 04490-71179.

Rijks Geologische Dienst, Districts Zuid, Voskuilenweg 131, 6416 AJ Heerlen, tel. 045-763732.

N.V. ENCI, 6212 NA Maastricht, Afd. PR en Voorlichting, tel. 043-297777.

Een volledig excursieprogramma van alle excursies die georganiseerd worden door de Afd. Limburg van de Nederlandse Geologische Vereniging is verkrijgbaar bij het secretariaat van de Afdeling Limburg van de Nederlandse Geologische Vereniging, door storting van f 2,50 op girorekening 3157341 van de genoemde vereniging.

W.M. FELDER

BOEKBESPREKING

ORANG OETANS, DE LAATSTE BOSMENSEN?

HERMAN & ANS RIJKSEN. Maastricht, Natuur en Techniek, 1988. 207 blz., rijk geïllustreerd (kleur en zwart-wit) en voorzien van een kaart en een blokdiagram. De inleiding werd door Z.K.H. prins Bernhard geschreven. ISBN 90-7017-585-3. Prijs: voor abonnees van Natuur en Techniek: f 49,75; winkelprijs: f 69,50.

In de persoon van Herman Rijkssen, geassisteerd door zijn vrouw Ans, heeft de redactie van Natuur en Techniek een ideale auteur gevonden voor de samenstelling van een in alle opzichten geslaagd boek.

Rijkssen promoveerde een aantal jaren geleden; het onderwerp betrof een gedragsstudie van de Orang oetan, een met uitsterven bedreigde mensaap uit de oerwouden van

Sumatra en Borneo. Het was een veldstudie, in het oerwoud uitgevoerd onder bijzonder moeilijke omstandigheden. Rijkssen kent het woud en zijn bewoners als geen ander. Daarnaast heeft hij elders mensapen onder natuurlijke omstandigheden bestudeerd. Tevens was hij jaren lang als docent verbonden aan een opleidings-instituut voor natuurbescherming te Bogor op Java. Hij kan zijn kennis ook op een uitstekende wijze overbrengen en ik kan dat weten omdat ik 10 dagen lang met hem het oerwoud heb "ondergaan".

Natuur en Techniek zorgde voor een fraaie vormgeving.

Afgezien van de nieuwe inzichten die de schrijver ontwikkelde naar aanleiding van zijn veldonderzoek over het gedrag van de Orang oetan onder natuurlijke omstandigheden, geeft hij tevens aan — en dat is het bijzondere van dit boek — hoe de relatie

tussen mens en bosmens (de letterlijke vertaling van Orang oetan) zich ontwikkelde in de loop van de tijd. Hij legt verband tussen het sterk sociale gedrag van de in Afrika levende mensapensoorten en het (schijnbaar a-sociale) gedrag van de Orang oetan als gevolg van de menselijke contacten die al eeuwen bestaan tussen de inheemse bevolking van Sumatra en Borneo enerzijds en de Orang oetan anderzijds. Ook de praktijk van het koppensnellen heeft daar mee te maken.

Het ligt niet in de bedoeling van de recensent het boek van Rijkssen samen te vatten, maar eventuele lezers "nieuwsgierig" maken mag wel. En dit boek brengt veel nieuws! Of dit prettig nieuws is laat ik aan U, lezer, over.

H.H.

NEDERLANDSE OECOLOGISCHE FLORA: WILDE PLANTEN EN HUN RELATIES 3

E.J. WEEDA (tekst), R. WESTRA, CH. WESTRA & T. WESTRA (illustraties). Amsterdam, 1988. 302 blz., afbn., reg. ISBN 90-6301-021-4. Prijs: f 75,—. Voor leden van VARA, IVN en Ver. tot Behoud v. Natuurmon.: f 59,50. Uitgave: IVN, VARA en VEWIN.

Op 15 september 1988 vond in de Statenzaal van het Provinciehuis te Haarlem de presentatie plaats van het derde deel van de Nederlandse Oecologische Flora, nog geen anderhalf jaar na de publikatie van het tweede deel (voorjaar 1987) en drie jaar na het verschijnen van het eerste deel (herfst 1985).

Evenals de vorige twee delen is ook dit derde deel van deze opmerkelijke "flora" een fraai uitgevoerd en uitstekend verzorgd boekwerk geworden waarin niet minder dan 31 plantenfamilies beschreven zijn. Daaronder vallen ditmaal de uitgebreide Heidefamilie (*Ericaceae*), de Sleutelbloemfamilie (*Primulaceae*), de Gentiaanfamilie (*Gentianaceae*), de Walstro- of wel Sterbladigenfamilie (*Rubiaceae*), de Ruwbladigenfamilie (*Boraginaceae*), de Lipbloemenfamilie (*Labiatae*), de Nachtschadefamilie (*Solanaceae*) en de Helmkruidfamilie (*Scrophulariaceae*). Daarnaast bevat dit derde deel ook enkele zeer interessante kleine families zoals de Wolfsmelkfamilie (*Euphorbiaceae*), de Wintergroenfamilie (*Pyrolaceae*) en de merkwaardige familie der Bremrapen (*Orobanchaceae*). De volgorde waarin de families achtereenvolgens behandeld worden, komt ook in dit derde deel overeen met de systematiek zoals gehanteerd in de "Flora van Nederland" (Heukels/Van der Meijden, 1983). Dit uitgangspunt vergemakkelijkt een gecombineerd gebruik van beide werken

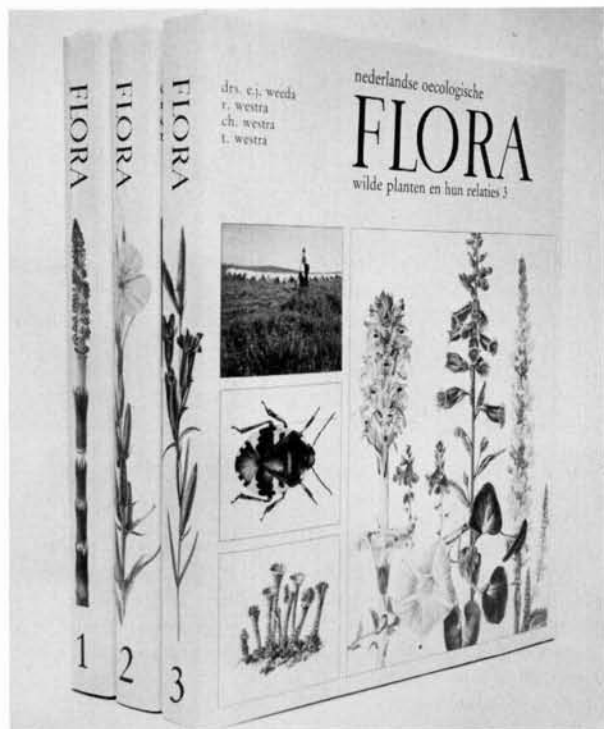
aanzienlijk doordat de informatie in beide werken direct met elkaar vergeleken kan worden. Beide werken vullen elkaar namelijk op vele punten aan.

Behalve een duidelijke en bovenal begrijpelijke omschrijving van de morfologie en bloembioogie van elke soort waarin vaktermen zoveel mogelijk zijn vermeden en waarbij vooral de verschillen met nauw verwante soorten ter sprake komen, besteedt de auteur E.J. Weeda veel aandacht aan het (zowel mondiale als landelijke) areaal van de soort en het biotoop waarin de soort in Nederland wordt aangetroffen. Hierbij komen ook de plantengemeenschappen waarin de soort een rol speelt, ter sprake. Zoals de titel van het werk al aangeeft, wordt uitvoerig ingegaan op allerlei interessante relaties tussen de verschillende soorten onderling. Indien er dieren, andere planten en schimmels (paddestoelen) zijn, die een belangrijke invloed op de plant uitoefenen, worden deze relaties eveneens kort beschreven. Ook de gebruikswaarde van bepaalde planten voor de mens en eventueel de geschiktheid voor het kweken in tuinen zijn eraan toegevoegd. Zelfs aan de herkomst van sommige plantennamen alsmede de folklore rondom plantensoorten is, waar mogelijk, aandacht besteed.

Evenals de twee voorgaande delen is ook dit deel weer zeer rijk geïllustreerd met vele schitterende kleuren-aquarellen van zowel de besproken planten (door Rein Westra) als insecten (door Taco Westra). Daarnaast is het werk verrijkt met een groot aantal bijzonder fraaie kleurenfoto's van de hand van Chiel Westra waarop met name de biotopen c.q. groeiplaatsen en landschappen waarin de betreffende planten voorkomen, zijn afgebeeld. De nauwgezette, gedetailleerde planten-aquarellen laten vrijwel alles van de plant zien dat van belang kan zijn voor herkenning in het veld.

Met dit derde deel van de Nederlandse Oecologische Flora komen met name de bewonderaars van de soorten der hogere en oudere gronden in Nederland aan hun trekken en dat geldt in het bijzonder voor (Zuid-) Limburg dat al helemaal goed vertegenwoordigd is: van de in totaal 289 kleurenfoto's zijn er maar liefst 60 afkomstig uit Limburg of zijn directe buitenlandse omgeving. De bijzondere combinatie van de illustraties met de heldere tekst waarin vooral de "veldkenmerken" op een even duidelijke als eenvoudige wijze zijn beschreven, maakt ook dit derde deel weer tot een genot om te lezen en te kijken en zo de oecologische complexiteit van onze eigen plantenwereld te ontdekken. De Nederlandse Oecologische Flora is daardoor meer dan een belangrijk gebruikboek voor iedereen die zich voor de plant en haar omgeving interesseert. Het is tevens een boeiend plaatwerk geworden dat de grote rijkdom en verscheidenheid toont die ons land nog steeds aan wilde planten bezit. Dit boek zal dan ook zeker bijdragen tot de zo noodzakelijke bescherming van onze wilde-plantenwereld. Met de voltooiing van dit derde deel zijn we er echter nog (lang) niet. De belangrijke groep van de Eenzaadlobbigen (*Monocotyledones*) is in dit standaardwerk nog niet eens aan bod gekomen. Daartoe behoren onder meer in oecologisch opzicht zeer belangrijke en interessante families als de Leliefamilie (*Liliaceae*), de Russenfamilie (*Juncaceae*), de zeer grote Grassenfamilie (*Gramineae*), de Cypergrassenfamilie (*Cyperaceae*) en "last but not least" de iedereen wel aansprekende Orchideeënfamilie (*Orchidaceae*). Maar ook de beschrijving van de Tweezaadlobbigen (*Dicotyledones*) is in tegenstelling tot wat het tijdschrift "Natuurbehoud" — nota bene het informatieblad van onze "Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten", een instantie die wel beter zou moeten weten — vermeldt, nog niet compleet: de zeer grote en vrij "lastige" familie der Composieten (*Compositae*) alsmede de fraaie Klokjesfamilie (*Campanulaceae*) ontbreken vooralsnog in dit standaardwerk.

Nog dezelfde avond van de 15e september presteert de VARA — de omroep die zoveel "groen" in haar pakket heeft — het om "de driedelige Oecologische Flora" aan te bieden aan Minister Braks alsof het werk daarmee voltooid zou zijn. Niets is echter minder waar. De oorspronkelijke opzet waarbij de Oecologische Flora uit in totaal drie delen zou gaan bestaan, is met het verschijnen van het derde deel niet gehaald. Bij de overhandiging van het eerste exemplaar van het derde deel aan de Commissaris van de Koningin in Noord-Holland werd wel drie keer om voortzetting van het werk geroepen, en terecht. Een halve flora is geen flora en zeker geen oecologische flora. Een flora van Nederland omvat alle in Nederland in het wild voorkomende planten en de eerste oecologische flora van ons land dient dan ook de volledige plantenwereld van ons land te beslaan.

En dan nu nog
Deel 4....

B.G. GRAATSMAN